

SPEKTRUM

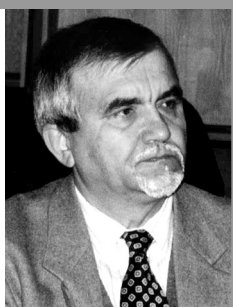
Periodikum
Slovenskej
technickej
univerzity
v Bratislave

Akademický rok
2003/2004

6

február

Ročník X.
/XLII./

*Príhovor
Milana Žalmana,
predsedu
akademického senátu
STU*

POSTAVENIE AKADEMICKÝCH SENÁTOV NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH

Akademické senáty ako orgány samosprávy vysokých škôl boli kreované v roku 1990 Zákonom č.172/1990 Zb. o vysokých školách. Návrh zákona bol v podstate vypracovaný na Slovensku pracovnou komisiou pod vedením prof. Jána Pišúta, vtedajšieho námestníka ministra školstva. Do federálneho parlamentu ho predkladal už v apríli roku 1990 prof. Miroslav Kusý, v polovici mája bol vysokoškolský zákon v rekordnom čase schválený.

Jedným z hlavných cieľov navrhovateľov zákona bolo obnoviť na vysokých školách základné akademické slobody a práva. Popri slobode vedeckého bádania, slobode výučby asi najviac sa pocítovala potreba práva členov akademicko-vej obce voliť orgány akademicko-vej obce a byť do nich volení.

Odpolitizovanie vysokých škôl bolo vyjadrené v zákone článkom: na akademicko-vej pôde nesmú politické strany a politické hnutia vykonávať politickú činnosť a zakladať svoje organizácie. Na otázku, ktorá v pracovných komisiách bola často diskutovaná – komu zveriť zodpovednosť za naplňovanie tohto poslania, bola jediná odpoveď – akademicko-vej obci. Hľadali sa rôzne alternatívy tvorby akademicko-vej orgánov. V čase zamatovej revolúcie bol asi nevyhnutný prístup rozdeliť kompetencie akademicko-vej správy do dvoch samosprávných orgánov: akademicko-vej senát, ktorý si volí akademicko-vej obec školy a vedecká rada, ktorej predsedom je rektor, pričom členov vedeckej rady schvaľuje akademicko-vej senát.

Akademicko-vej obec...Ďalší dôležitý pojem, v ktorom je vyjadrený politický rozmer samosprávného riadenia. Nikto nepochyboval o tom, že akademicko-vej obec tvoria predovšetkým učiteľia, výskumní pracovníci a študenti. Rozdielne názory sú

aj dodnes na zaradenie ďalších zamestnancov vysokej školy do akademicko-vej obce.

V revolučných dobách bola prirodzená aj ďalšia požiadavka: dať právnú subjektivitu fakultám vysokých škôl.

Navrhovatelia zákona v tej dobe si síce uvedomovali, že je to vypustenie džina z fľaše, ale na verejnosti sa tento krok ospravedlňoval potrebou, aby sa zmeny štruktúry vzdelávania a vedy na vysokých školách mohli realizovať liberálnejšie, zdola. Tento krok viedol k autonómii fakúlt. Mikuláš Sedlák, rektor vysokej školy ekonomickej v Bratislave v rokoch 1992–93, nazval tento jav ako vznik konfederácie fakúlt.

Uvedený zákon bol od začiatku považovaný za transformačný a predpokladalo sa, že po nadobudnutí niekoľkoročných skúseností bude vypracovaný nový zákon zodpovedajúci skúsenostiam a novým podmienkam. Prvý návrh na zmenu vysokoškolského zákona v roku 1993 zmietla zo stola vtedy jediná reprezentácia vysokých škôl – Rada vysokých škôl SR. Odniesol si to minister školstva prof. Kučera, ktorý abdikoval. Už v tomto období upozorňovali aj niektorí rektori na nutnosť upraviť právnú subjektivitu fakúlt.

Nastúpilo obdobie nepriamych konfrontácií vysokých škôl s politickou mocou. Tak sa stalo, že bez veľkého křiku v roku 1998 v Českej republike prijali nový zákon o vysokých školách, vysoké školy sa stali verejnoprávnymi inštitúciami, posilnila sa integrita vysokých škôl, následne fakulty stratili právnú subjektivitu. Na Slovensku sa to udialo až o 4 roky neskôr.

S odstupom času je možné povedať, že tento neštandardný spôsob riadenia vysokých škôl mal nielen svoje záporné stránky, ktoré sa hlavne dnes zdôrazňujú pri uplatňovaní nového zákona č.131/2002 Z. z. o vysokých školách, ale aj pozitívne. Poukázal na známu pravdu v riadení, že primeraná autonómia zložiek univerzity: fakulta, ústav, katedra je, a bude dôležitým činiteľom pri naplňaní jej hlavného poslania.

Podme sa pozrieť trochu podrobnejšie na mechanizmy fungovania akademicko-vej senátu. Základom akademicko-vej samosprávy vysokej školy je akademicko-vej obec vysokej školy, ktorá volí a odvoláva členov akademicko-vej senátu verejnej vysokej školy. Prakticky až dodnes sa akademicko-vej obec školy skladá z akademicko-vej obcí fakúlt a univerzitných pracovísk. Zákon pritom ešte tvrdšie na túto skutočnosť upozorňuje požiadavkou,

aby fakulty v akademickom senáte univerzity mali svoje zástupenie rovnakým počtom členov. Akademický senát je podľa týchto zásad zastupiteľským orgánom fakúlt. Akademická obec fakúlt, ktorá volí svojich zástupcov do senátu školy má právo od nich vyžadovať presadzovanie svojich záujmov! Preto nie je vôbec jednoduché prijímať spoločné rozhodnutia pri schvaľovaní návrhu rektora na zriadenie fakúlt, schvaľovaní návrhu rozpočtu vysokej školy, schvaľovaní vnútorných predpisov verejnej vysokej školy a, samozrejme, aj volieb kandidáta na rektora.

V celom predchádzajúcom texte som sa vyhol charakteristike postavenia študentov v akademickom senáte. Vývoj ich aktivít, ktoré ja sledujem od vzniku senátov, by sa dal charakterizovať nasledovne. Začiatkom 90. rokov práve študenti akcelerovali demokratické zmeny v živote vysokých škôl. Bez ich aktivít by mnohé procesy budovania samosprávnych orgánov zostali na polceste. Dnes sa ich záujem prirodzene sústreďuje predovšetkým na oblasť sociálneho postavenia študenta.

V úvode môjho zamyslenia som odôvodňoval vtedajšie postavenie akademického senátu.

Nový zákon č. 131/2002 Z. z. prináša podstatné posilnenie autonómie vysokých škôl, najmä v ekonomickej oblasti.

Veľmi dôležitou zmenou je zásadná úprava právneho postavenia jestvujúcich vysokých škôl, ktoré sa stali buď verejnými, štátnymi alebo súkromnými vysokými školami. Verejné vysoké školy sa riadia novým spôsobom hospodárenia a financovania s cieľom zvýšiť ich zainteresovanosť na optimalizácii všetkých činností a získavaní prostriedkov aj z iných zdrojov, než je štátny rozpočet.

Správna rada verejnej vysokej školy je novým orgánom, ktorý má na vysokej škole vybavenej značnou autonómiou a samosprávou uplatňovať a presadzovať verejný záujem.

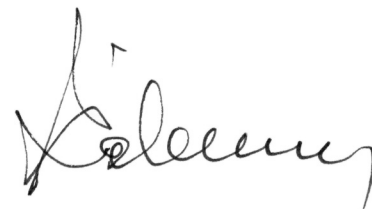
Všetky tieto zmeny môžu viesť k novému postaveniu orgánov akademickkej samosprávy na jednej strane, správnej rady na druhej a ministerstva školstva na tretej strane pri riadení verejnej vysokej školy.

Dôležitým prvkom vo vývoji univerzity bude hľadať a nachádzať spoločné univerzitné ciele. Tieto by mali byť predovšetkým vyjadrené v dlhodobých programoch rozvoja univerzity. Orgány akademickkej samosprávy by mali spoločne hľadať a vytvárať podmienky na vznik a realizáciu rozvojových projektov. Málo využívame diskusné fóra akademickkej obce univerzity. A problémov a otázok by sa určite našlo dosť...

Domnievam sa, že akademický senát by sa mal v krátkom čase venovať projektu budovania univerzitného senátu.

Senátu, kde senátori sú volení prevažne celou akademickou obcou univerzity. Možno aj preto bude potrebné spoločne s vedením univerzity hľadať nové postavenie fakúlt v štruktúre riadenia univerzity, postavenia študenta a učiteľa na univerzite a pod.

Východiskom pre efektívnejšie pôsobenie orgánov akademickkej samosprávy v budúcnosti je potreba zvýšiť profesionalizáciu našej práce. Zdá sa, že jedna z možností je v tom, že akademickí funkcionári sa stanú manažérmi, a zástupcovia akademickkej obce senátormi univerzity.

S P R Á V Y Z R E K T O R Á T U

Vedenie STU informuje

Vedenie STU sa na svojich zasadnutiach v januári 2004 zaoberalo:

- Cenou rektora STU pre absolventov doktorandského štúdia
- Študijným poriadkom STU
- Legislatívnym postupom pre realizáciu doktorandského štúdia na nevyšokoškolských inštitúciách

– zm –

Kolégium rektora STU informuje

Kolégium rektora sa na svojom zasadnutí v januári 2004 zaoberalo:

- Správou o činnosti STU za rok 2003
- Aktuálnym stavom akreditácie študijných programov na STU

- nom termíne, pričom odvody hradí fakulta,
- - 40 % sumy pre príslušnú katedru, na ktorej sa štúdium realizovalo,
- - 40 % sumy príslušnej fakulte.

Zápisnice z rokovaní grémií STU vrátane schválených materiálov nájdete na

http://www.stuba.sk/svk1/o_nas

– zm –

KR STU schválilo:

- nasledovné rozdelenie prostriedkov na doktoranda z úrovne MŠ SR:
- 20 % sumy pre doktoranda v prípade ukončenia štúdia v riad-

Akademický senát STU informuje

Dňa 8. 12. 2003 sa uskutočnilo štvrté zasadnutie AS STU v tomto funkčnom období. Za prítomnosti hostí - rektora prof. V. Báleša, prorektorov prof. V. Molnára, prof. J. Kalužného, doc. R. Redhammera, doc. E. Bučka, kvestorky Ing. H. Židekovej, prof. E. Molnára, Ing. J. Špičku - prerokoval AS STU nasledujúce body programu:

- Vyhlásenie výsledkov doplňovacích volieb do AS STU za volebný obvod Fakulta informatiky a informačných technológií (FIIT)
- Správa o činnosti predsedníctva AS STU
- Informácie zo zasadnutia Rady vysokých škôl SR 4. 12. 2003
- Aktuálne otázky STU
- Doplnňovacie voľby členov vedeckej rady STU
- Voľba člena predsedníctva AS STU za FIIT
- Voľba člena správnej rady za študentskú časť AS STU
- Výskumný ústav zväračský – Priemyselný inštitút a vzťah k STU Bratislava
- Všeobecné zásady tvorby rozpočtu STU
- Informácia o úpravách dotácie bežných výdavkov z úrovne MŠ SR k 27. 11. 2003
- Schvaľovanie štatútu FIIT (prvé čítanie)
- Východiská pre komunikáciu vyplývajúce z prieskumu verejnej mienky o STU
- Správa zo zasadnutia RVŠ SR zo dňa 4. 12. 2003

- Zaujatie stanoviska k navrhovanej novele vysokoškolského zákona
- Rozličné

Predseda legislatívnej komisie AS prof. M. Koman vyhlásil výsledky za volebný obvod FIIT STU. Voľby sa uskutočnili podľa pravidiel AS FIIT pre voľby členov do AS STU. Interné pravidlá AS FIIT boli schválené AS FIIT STU dňa 18. 11. 2003.

Voľby sa uskutočnili v 2 kolách, v ktorých do AS STU za zamestnaneckú časť boli zvolení:

doc. Ing. Ladislav Hudec, PhD.,
 prof. Ing. Milan Kolesár, PhD.,
 prof. Ing. Pavol Návrata, PhD.,
 prof. Ing. Vladimír Vojtek, PhD.

Za študentskú časť:

Ing. Vladimír Marko,
 Ing. Matej Makula.

AS STU za účasti novozvolených členov za FIIT prijal na svojom rokovaní nasledujúce uznesenia:

Uznesenie č. 4.1/2003

Akademický senát schvaľuje návrh rektora na vymenovanie členov vedeckej rady STU:

prof. Ing. Pavla Návrata, PhD.,
 prof. Ing. Milana Kolesára, PhD.,
 Ing. Antona Schebera, PhD.,
 prof. Ing. Ladislava Jurišicu, PhD.

Voľba člena predsedníctva AS STU za FIIT do predsedníctva AS STU za FIIT bol zvolený prof. Ing. Pavol Návrata, PhD.

Voľba člena správnej rady za študentskú časť AS STU za člena do správnej rady za študentskú časť bola zvolená Katarína Hrušková s účinnosťou od 1. 1. 2004.

Uznesenie č. 4.2/2003

AS STU berie na vedomie s pripomienkami Informáciu o vzťahu STU Bratislava a Výskumného ústavu zväračského – Priemyselného inštitútu.

Uznesenie č. 4.3/2003

AS STU prijme mechanizmy kontroly a delegovania právomocí zástupcov STU v právnych subjektoch súčastí STU po spracovaní právnej analýzy.

Uznesenie č. 4.4/2003

AS berie na vedomie Všeobecné zásady tvorby rozpočtu STU.

Uznesenie č. 4.5/2003

AS STU v Bratislave schvaľuje Úpravy dotácie bežných výdavkov z úrovne MŠ SR k 27. 11. 2003.

Uznesenie č. 4.6/2003

RVŠ vyjadruje presvedčenie, že zásadné rozhodnutie o zavedení spoluúčasti študentov na úhrade nákladov za vysokoškolské štúdium je politickým rozhodnutím. Takéto rozhodnutie vzhľadom na jeho závažnosť vyžaduje širokú politickú diskusiu. K posúdeniu návrhu zákona nebol akademickej obci poskytnutý náležitý časový priestor. RVŠ žiada o predĺženie termínu na vyjadrenie k návrhu zákona, aby mohla tlmočiť pripomienky akademických senátov vysokých škôl a fakúlt.

Maroš Finka
 člen predsedníctva AS STU

Vedecká rada STU informuje

Na začiatku rokovania vedeckej rady STU dňa 26. januára 2004 odovzdal rektor STU Vladimír Bálež dekréty novým členom VR STU z Fakulty informatiky a informačných technológií prof. Pavlovi Návratovi, prof. Milanovi Kolesárovi, Ing. Antonovi Scheberovi ako aj novému členovi VR STU z FEI STU prof. Ladislavovi Jurišicovi a dekréty dvom emeritným profesorom prof. Ing. Ivanovi Zapletalovi, DrSc., zo SvF STU a prof. Ing. arch. Petrovi Havašovi, PhD., z FA STU. Čestné tituly „profesor emeritus“ schválila VR STU na predchádzajúcom zasadnutí. Prof. Bálež poďakoval emeritným profesorom za doterajšiu pedagogickú prácu na STU a poprial im ešte veľa pracovného elánu v ďalšom pôsobení na univerzite.

Návrhy na vymenovanie za profesorov

1. Prof. Bielek v zastúpení dekana SvF STU vedeckú radu oboznámil so stručnou charakteristikou **doc. Ing. Zuzany Sternovej, PhD.**, navrhovanej na vymenovanie za profesorku v odbore teória a konštrukcie pozemných stavieb. Prof. Karol Flórián ospravedlnil rektora TU Košice prof. Sinaya, ktorý sa nemohol zúčastniť na zasadnutí VR STU kvôli zahraničnej služobnej ceste. Vyzdvihol dlhoročnú spoluprácu doc. Sternovej s TU Košice a jej pôsobenie na univerzite ako hosťujúcej profesorky. Doc. Sternová vo svojom vystúpení oboznámila prítomných s dosiahnutými výsledkami príspevkom na tému „Vybrané problémy obnovy budov bytového fondu“.

2. Návrh na vymenovanie pracovníka Katedry automatizovaných systémov riadenia FEI STU **doc. Ing. Štefana Kozáka, PhD.**, za profesora v odbore automatizácia a riadenie predložil prof. Janiček, dekan FEI STU. Doc. Kozák vo svojom vystúpení oboznámil prítomných s dosiahnutými výsledkami príspevkom na tému „Inteligentné metódy modelovania a riadenia nelineárnych dynamických systémov“.

3. Návrh na vymenovanie **doc. Ing. Alojza Kopáčka, PhD.**, z Katedry geodézie SvF STU, za profesora v odbore geodézia a geodetická kartografia predložil prof. Hulla v zastúpení dekana SvF STU. Doc. Kopáček vo svojom vystúpení oboznámil prítomných s dosiahnutými výsledkami príspevkom na tému „Meracie systémy na monitorovanie dynamických javov v inžinierskej geodézii“.

4. Návrh na vymenovanie **doc. Ing. Dušana Mudrončíka, PhD.**, z Katedry aplikovanej informatiky a automatizácie MTF STU v Trnave, za profesora v odbore aplikovaná informatika a automatizácia v priemysle predložil prof. Sablik, dekan MTF STU. Doc. Mudrončík vo svojom vystúpení oboznámil prítomných s dosiahnutými výsledkami príspevkom na tému „Implementácia regulačných obvodov na priemyselnom číslicovom regulátore“.

Vedecká rada STU schválila všetky štyri návrhy na vymenovanie za profesorov.

Návrh na udelenie titulu „doctor honoris causa“

VR STU tajným hlasovaním schválila návrh dekana MTF prof. Jozefa Sablika na udelenie titulu „doctor honoris causa“ **prof. Klausovi Wetzigovi** väčšinou hlasov.

Návrh na nového člena komisie VEGA č. 4

VR STU súhlasí s návrhom na vymenovanie prof. Ing. Alfonza Smolu, PhD., za člena komisie VEGA č. 4 pre elektrotechniku a informatiku, ktorý predložil dekan FEI prof. František Janíček. Ide o doplnenie komisie (náhradu) na základe písomného oslovenia listom z MŠ SR pre odbor silno-prúdovej elektrotechniky.

Štatút Ceny rektora STU

Štatút Ceny rektora STU absolventom doktorandského štúdia STU, ktorý predložil prorektor Ján Kalužný, po zapracovaní pripomienok zo strany vedeckej rady VR STU odsúhlasila.

Poďakovanie

Prof. František Janíček vyjadril poďakovanie vedeniu STU a pracovníkom rektorátu, ktorí sa podieľali na organizácii slávnostnej vedeckej rady, na ktorej bol udelený čestný doktorát prof. Dr. Ing. Dagmar Schipanskej zo SRN.

– vj –

Primátor sa stretol s rektormi bratislavských vysokých škôl

Primátor Bratislavy Andrej Ďurkovič sa 14. januára 2004 stretol s rektormi univerzít a vysokých škôl, ktoré majú sídlo v Bratislave. Pozvanie na stretnutie, ktoré sa uskutočnilo z iniciatívy primátora, prijalo sedem rektorov.

Andrej Ďurkovič zoznámil rektorov so zámerom vedenia mesta rozvíjať Bratislavu ako univerzitné mesto tak, aby sa z nej stalo tzv. „biele mesto“, teda mesto vzdelania, vedy a výskumu. Prezentoval záujem, aby mladí a vzdelaní ľudia zostávali v Bratislave, aby pre najlepších študentov bolo príťažlivé práve hlavné mesto Slovenska, nie zahraničie. Preto sa chcel osobne zoznámiť s rektormi vysokých škôl, lebo bez spolupráce s nimi sa prezentovaný zámer nemôže podariť.

Rektori sa vyjadrovali k novej vzájomnej spolupráci akademickej obce a hlavného mesta SR Bratislavy. Spolupráca by mohla byť pri riešení sociálnej situácie mladých zamestnancov a pri zvyšovaní vzdelanostnej úrovne a regulácii nezamestnanosti v rámci Európskeho sociálneho fondu. Rektor STU Vladimír Bálež prezentoval želanie študentov, aby mesto vybudovalo medzi vysokými školami a internátmi cyklistické trasy. Ponúkol spoluprácu pri riešení environmentálnych problémov mestskej aglomerácie Bratislava, pri riešení problematiky jej trvalého rozvoja a poskytnutie odborníkov na energetické audity. Poukázal na chýbajúce

priestory vhodné na organizovanie veľkých konferencií.

Primátor Bratislavy informoval prítomných, že mesto Bratislava má záujem na vybudovaní viacúčelového konferenčného centra a práve sa rokuje o jeho novej lokalite v areáli Parku kultúry a oddychu.

Rektori prejavili aj záujem o ubytovanie mladých vedeckých pracovníkov formou nájomných bytov, ktoré by umožnili bývanie iba počas zamestnania na vysokej škole.

– vj –

Vzácná návšteva na pôde STU

Prezident Slovenskej republiky Rudolf Schuster vo štvrtok 29. januára 2004 poctil svojou návštevou Slovenskú technickú univerzitu. Na pracovnom rokovaní sa stretol s vedením univerzity, fakult, členmi akademického senátu STU i zástupcami študentov.

Požiadali sme prorektora Roberta Špačka, aby sa s čitateľmi Spektra podielil o svoje postrehy zo stretnutia.

„Začal by som tým, že pán prezident pri návšteve našej univerzity s potešením pripomenul, že je našim absolventom a že sa k nám rád vracia. Má radosť z návratov, aj keď sú niekedy účelové, ale to patrí k životu.

Predstaviteľom našej univerzity ponúkol účasť vo svojom sprievode na zahraničných cestách, ktoré ho ešte očakávajú, aby sa naša univerzita mohla zapojiť v zahraničí

do rokovaní so zaujímavými podnikateľmi, možnými budúcimi partnermi.“

Pán prezident je známy svojím kritickým postojom k súčasnému dňaniu. Ako sa prejavil na tomto stretnutí?

Aj na tomto stretnutí s akademickými funkcionármi a zástupcami študentov pán prezident nesklamal naše očakávania. Dal najavo, že nie je pasívnym pozorovateľom súčasného diania a že vie patrične tvrdo sformulovať svoje názory.

Na stretnutí s prezidentom ste položili otázku prečo podľa neho všetky ponovembrové politické reprezentácie deklarujú dôležitosť vzdelávania, ale v reálnom živote neustále klesá pozornosť politickej scény voči univerzitám. Univerzity musia v podstate bojovať so štátom o právo vzdelávať mladých ľudí.

Pán prezident, trochu aj so smútkom v hlase, popísal stav, keď každá nová politická garnitúra zabudne na všetko, čo sa urobilo, deklaruje nulový stav, všetko sa robí odznovu. Tak sa chovajú k univerzitám i k sociálnej a zdravotníckej oblasti.

Pán prezident vyjadril svoj názor aj na zmeny, ktoré sa dejú v súčasnosti. Podľa jeho názoru to nie sú reformy, ale reštrikcie a niektoré aj konkrétne komentoval. Skonštatoval, že vláde alebo koalícii chýba primeraná vnútorná opozícia pri prerokúvaní zákonov alebo formulovaní koncepcií. Návrhy prechádzajú príliš hladko a rizikové momenty s dosahom na ľudí, ktoré obsahujú, nie sú podrobené primeraným analýzám a úpravám. Komentoval aj svoje stretnutia s verejnosťou, keď navštevuje obce alebo stretnutia pri iných príležitostiach. Ľudia majú názor, že chýba silný prezident, ktorý by „mával čarovným prúťkom“ a veci vyriešil. Ťažko sa vysvetľuje, že prezident takéto právomoci nemá.

Pán prezident sa vyjadril aj k médiám. Ako?

Pán prezident sa pozastavil nad tým, že keď nepodpíše niektorý zákon, je tomu venovaná obrovská mediálna pozornosť, ale keď napriek tomu parlament zákon opätovne schváli a následne ho musí opravovať novelami, tomu sa pozornosť nevenuje. Nie je to objektívne, ale je to, žiaľ, skutočnosť.

Pán prezident kritizoval viaceré veci. Pripomenul, že médiá venovali pozornosť napríklad tomu, že v budapeštianskom parlamente posledné dve minúty svojej dlhej reči predniesol v maďarčine, to podstatné z prejavu zanedbali. Povzdychol si aj nad tým, že keď bol v Číne, vyčítali mu, že venoval malú pozornosť ľudským právam. Podľa niektorých našich ľudí by sme mali strážiť dodržiavanie ľudských práv v Číne, ale vôbec im nevádi, že veľmoci s Čínou robia neobmedzený biznis. Poukázal na rozpornosť medzi skutočným obsahom diania a mediálnou pozornosťou. Tých detailov bolo samozrejme viac.

Spomínali ste, že v súvislosti s návštevou pána prezidenta vás niečo potešilo. Môžete to konkretizovať?

Na návšteve ma možno najviac potešila reakcia študentov, ktorí sa úplne spontánne, až s detskou radosťou, chceli dať odfotografovať s pánom prezidentom po skončení stretnutia. Nechceli ho pustiť spomedzi seba na tlačovku, čo som chápal ako prejav záujmu reprezentantov študentov o politické dianie, a to by mohlo byť optimistické.

Možno to bolo trochu spôsobené tým, že pán prezident vlastne hovoril ich jazykom pokiaľ ide o reformy vysokých škôl, o splatnenie štúdia a iných aktuálnych veciach. Napriek tomu sa mi zdalo, že z nich vyžarovala prirodzená náklonnosť a radosť, že pán prezident je medzi nimi a že sa s ním stretli.

Za rozhovor ďakuje Viera Jančušková

Chcete byť v obraze o diani vo vede a výskume?

ČÍTAJTE AKTUALITY NA

http://www.stuba.sk/svk1/vyskum/prva_strana.html

Štrukturálne fondy alebo Eurofondy?

Teraz, pred vstupom do Európskej únie sa veľa hovorí o Fondoch EÚ. Raz sa hovorí o Eurofondoch, inokedy zase o Štrukturálnych fondoch a občas do správ o možnostiach čerpania finančných prostriedkov z fondov EÚ primiešame ešte aj Európsky sociálny fond. Málokto však vie, že tieto pojmy neoznačujú jednu a tú istú vec, ale že je medzi nimi obrovský rozdiel.

Čo sú to predvstupové fondy a ako sa pretransformujú?

Koľko je štrukturálnych fondov?

A hlavne: V rámci ktorej priority alebo opatrenia môžem podať projekt a získať finančné prostriedky?

Ak aj Vy hľadáte odpoveď na tieto otázky, skúste sa začítať do stránky www.stuba.sk/svk1/vyskum/fondyeu-zp.html

*Mária Búciová
oddelenie vedy a výskumu R STU*

Návšteva z Technickej univerzity vo Viedni

Vo štvrtok 5. februára vedenie STU prijalo vzácnu návštevu z Viedne – rektora TU Wien prof. Petra Skalického a prorektora pre vzdelávanie prof. Hansa K. Kaisera. Spolupráca s TU Wien trvá už 14 rokov. Prvá dohoda bola podpísaná v roku 1990 ako trilaterálna medzi technickými univerzitami vo Viedni, Budapešti a Bratislave, ktorá sa bude rozvíjať ako bilaterálna medzi Viedňou a Bratislavou.

Po viac ako 30. rokoch na pôde STU bol čestný titul doctor honoris causa opäť udelený žene. Tejto cti sa 16. januára 2004 dostalo profesorky Dagmar Schipanskej, ministerke pre vedu, výskum a umenie v spolkovej krajine Thüringen v SRN, na slávnostnej vedeckej rade STU. Medzi vzácnymi hosťami boli aj Jej Eminencia Uta Mayer-Schalburg, nemecká veľvyslankyňa, a Jeho Eminencia Toyoihiro Soejima, japonský veľvyslanec.

Osobnosť **profesorky Dagmar Schipanskej** predstavil slávnostnému zhromaždeniu dekan Fakulty elektrotechniky a informatiky František Janíček slovami:

Je pre mňa čťou i potešením vystúpiť na slávnostnom zasadnutí vedeckej rady Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, tu v sále Národnej rady Slovenskej republiky, v ktorej 1. januára 1993 bola prijatá prvá Ústava Slovenskej republiky a predstaviť vám kandidátku čestného doktorského titulu pani profesorku Dagmar Schipanski. Na akademickú pôdu Slovenskej technickej univerzity v Bratislave – pokračovateľky prvej technickej vysokej školy v Európe, Banskej akadémie v Banskej Štiavnici, prichádza žena, osobnosť, ktorá prekonala predsudky a prelomila bariéru filozofie muža. Dovoľte mi, prosím, aby som môj príhovor uviedol jej krédom: „**Veda nepatrí len mužovi, rodina nepatrí len žene.**“

Pani Dagmar Schipanská ukončila vysokoškolské štúdiá na Technickej univerzite „Otto von Guericke“ v Magdeburgu a nastúpila do zamestnania ako asistentka na Elektrotechnickej fakulte Technische Hochschule Ilmenau. Neskôr absolvovala doplnkové štúdium na Inštitúte polovodičov Akadémie vied ZSSR v Novosibirsku. Doktorát obhájila na Technische Hochschule Ilmenau v roku 1976 v oblasti elektroniky tuhých látok. V roku 1985 bola vymenovaná za docentku v odbore elektronika tuhých látok a v tej istej oblasti bola v roku 1990 vymenovaná za profesorku. Neskôr sa stala vedúcou Katedry elektroniky tuhých látok a v rokoch 1990 až 1993 bola dekanou Fakulty elektrotechniky a informatiky. V roku 1994 nastúpila do funkcie prorektorky a v roku 1995 bola zvolená za rektorku Technickej univerzity Ilmenau.

Po roku 1990 premenovali školu v Ilmenau z TH (Technische Hochschule) na Technickú univerzitu a najmä zásluhou pani profesorky Schipanskej sa vytvorili podmienky na rozsiahlu obnovu a rozvoj univerzity. Univerzita modernizovala svoje pracoviská a stala sa jednou z najatraktívnejších technických univerzít v Nemecku. Počet študentov univerzity sa za ostatných desať rokov stornásobil.

V roku 1999 pani profesorka Schipanská kandidovala na funkciu prezidentky Spolkovej republiky Nemecko. Po voľbách bola vymenovaná za ministerku vedy, výskumu a umenia v spolkovej krajine Thüringen a túto funkciu vykonáva dodnes. V rokoch 1992 až 1998 profesorka Schipanská pôsobila vo Vedeckej rade Spolkovej republiky Nemecko. Ostatné dva roky tomuto orgánu predsedala ako prvá žena v histórii SRN. Pôsobila ako expertka Európskej únie pre vedecké programy RACE II, pracovala ako členka Svetovej komisie UNESCO pre etiku vo vede a technológii (COMEST). Stala sa riadnou členkou Nemeckej akadémie vied v oblasti prírodných vied LEOPOLDINA a Berlín-Brandenburskej akadémie vied.

V rokoch 1998 až 1999 predsedala kuratórii Humboldtovej univerzity v Berlíne. Zastávala úrad senátorky Fraunhoferovej spoločnosti (1995-2000), od roku 1999 je senátorkou Max-Planckovej spoločnosti. V roku 2000 bola vymenovaná za členku stálej Nemeckej komisie UNESCO. V rokoch 1998 a 1999 bola predsedkyňou Správnej rady Stredonemeckého rozhlasu MDR. Na dobrovoľnej báze pracuje ako prezidentka Nemeckej ligy proti rakovine.

Za svoju prácu získala celý rad vyznamenaní a ocenení. Spomedzi najvýznamnejších mi dovoľte spomenúť Kríž za zásluhy 1. triedy Spolkovej republiky Nemecko (1996), Cenu Arthura Burkhardta (1999), titul „Žena roka 1999“ a cenu „Ženy Európy“ (2000).

Profesorka Schipanská svojím úžasným citom a zmyslom pre vedecké bádanie realizuje výsledky na poli vedy a výskumu. Je držiteľkou 9 patentov, publikovala viac ako 100 vedeckých článkov a 20 statí, článkov a vystúpení z oblasti stratégie vedy a vednej politiky.

Už počas svojho pôsobenia na Technickej univerzite Ilmenau, a prirodzene i na súčasnom poste, profesorka Schipanská intenzívne podporuje spoločné medzinárodné projekty vo vede a výskume a vytvára podmienky na synergetické efekty medzi vysokými školami v rôznych častiach spoločnej Európy. Je vzorom symbiózy politika, vedca a pedagóga. Ako príklad uvádzam jej vystúpenie na konferencii Európskej komisie v decembri 1998. Zdôraznila tu najmä úlohu spoločného európskeho výskumu, zapojenie čo najväčšieho počtu univerzitných pracovísk z východu a západu Európy. Vzorom a nositeľom týchto myšlienok sa stala práve Technická univerzita Ilmenau, alma mater pani profesorky.

Významné miesto medzi inštitúciami spolupracujúcimi s Technickou univerzitou Ilmenau od začiatku sedemdesiatych rokov zaujímala Fakulta elektrotechniky a informatiky STU v Bratislave. V tom čase bolo vybavenie laboratórií našich univerzít (STU a TH Ilmenau) v podstate rovnaké. Využívali sme zariadenia Technickej univerzity Ilmenau v oblasti diagnostiky polovodičových prvkov a integrovaných obvodov, ale aj zariadenia v oblasti teoretickej a experimentálnej techniky a svetelnej techniky. Obe fakulty si vymieňali skúsenosti, zabezpečovali výmenné a prednáškové pobyty a pracovali na spoločnej vedeckovýskumnej činnosti a spoločných publikáciách.

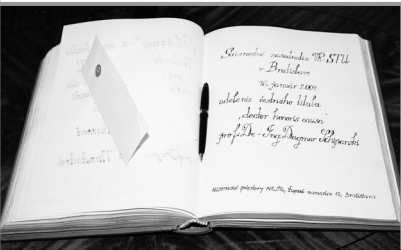
Bolo nesmierne dôležité, že už v 80. rokoch 20. storočia profesorka Schipanská zdôraznila význam spolupráce národov spoločnej Európy na poli vzdelania, z čoho sa pre Slovenskú technickú univerzitu otvorila možnosť spolupracovať na rozvoji nových odborov ako napríklad senzorika, mikrosystémová technika, návrh integrovaných obvodov, implementácia neuronových sietí na integrovanom obvode.

Uvedené vedné odbory aj v súčasnosti patria medzi prioritné oblasti vedy a výskumu aj v rámci programoch Európskej únie. Je pre nás cťou, že intenzívna spolupráca TU Ilmenau a STU v Bratislave prispieva k vytváraniu nevyhnutného potenciálu na širšie zapojenie našich pracovníkov do celoeurópskych vedeckých a výskumných programov a projektov.

Pani profesorka Dagmar Schipanská je vynikajúca, medzinárodne uznávaná vedecká osobnosť vo vednom odbore elektronika tuhých látok. Významný je aj jej prínos na poli stratégie vednej politiky, a to nielen v Nemecku, ale v globálnej dimenzii spoločnej Európy. Je političkou, svojimi skúsenosťami a kultivovanosťou je zároveň aj nositeľkou vedeckého poznania v školskom prostredí. Osobitné postavenie v jej živote majú študenti a doktorandi, ktorí ju oceňujú ako excelentnú vysokoškolskú učiteľku. K všetkým týmto superlatívom, ktoré ju však pravdivo charakterizujú, je potrebné pridať ešte jeden – v neposlednom rade je aj vynikajúcou matkou troch detí – dvoch dcér a syna. Žije v harmonickej rodine, ktorá svoju prácu i lásku delí aj veciam spoločným, nielen v rámci celého Nemecka, ale aj v spolkovéj krajine Durínsko (Thüringen), kde je jej manžel poslancom.

Udelením titulu „doctor honoris causa“ pani profesorke Dr.-Ing. Dagmar Schipanskej Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave sa dostane uznania dáme, ktorá je poprednou osobnosťou v Nemecku, medzinárodne uznávanou vedkyňou, excelentnou učiteľkou, ktorá celý svoj život venovala rozvoju vedy a vzdelávania nielen doma v Nemecku, ale aj v rámci všetkých krajín novej Európskej únie. Významným spôsobom prispela k formovaniu vednej politiky v Spolkovej republike Nemecko a vďaka intenzívnej podpore spolupráce medzi TU Ilmenau a STU v Bratislave nepriamo ovplyvnila aj vednú politiku a rozvoj odborov v Slovenskej republike.

Zápis Dr. h. c. Dagmar Schipanski do Pamätnej knihy STU.

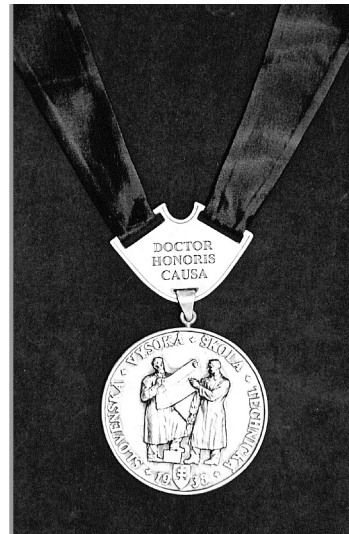
Insígnie univerzity

Život na univerzite má mnoho podôb. Hoci hlavným poslaním univerzít je vedecko-vzdelávací proces, k životu európskych univerzít oddávna patrili aj slávnosti. Slávnosť a rituál s ňou zviazaný zostali dodnes dedičstvom pestrofarebnej kultúry ľudstva. Patria k nej symboly, ktoré vytrhávajú človeka s každodennej všednosti – taláre, rektorské, prorektorské i dekancké reťaze, žezlo i Gaudeamus igitur, zjavujúce sa na promóciách, inauguráciách i na slávnostných vedeckých radách spojených s udeľovaním čestného titulu doctor honoris causa. Insígnie, používané pri týchto slávnostiach neboli v stredoveku len výsostným znakom univerzity, vyjadrovali aj jej zvláštne postavenie v spoločnosti – boli znakom akademických práv a slobôd. V novoveku sa stali symbolom funkcií a majú reprezentačný charakter.

Medaila pre doctora honoris causa

Udeľovanie čestného doktorátu na slávnostných vedeckých radách má na našej univerzite reprezentačný priebeh. Slávnostná chvíľa bola doteraz umocnená aj tým, že doktorandovi bola zapožičaná prorektorská reťaz.

Od roku 2004 na Slovenskej technickej univerzite patrí k symbolom univerzity aj nová medaila doctora honoris causa. Medaila je zhotovená podľa návrhu akademického sochára Jozefa Kostku z roku 1941 a je doplnená spojovacím článkom s označením doctor honoris causa. Je upevnená na stuhe bordovej farby a evokuje dojem reťaze. Používa sa pri slávnostných vedeckých radách a po slávnostnom udelení čestného doktorátu sa stáva majetkom vymenovaného.

Prvou nositeľkou medaily doctora honoris causa STU sa stala 16. januára 2004 prof. Dagmar Schipanská.

– vj –

Zaujímajú Vás

- Granty
- Peniaze
- Eurofondy?

sledujte:

www.stuba.sk/svk1/vyskum

V utorok 10. februára 2004 sa v aule na Mýtnej ul. konala slávnostná inaugurácia dekana siedmej fakulty Slovenskej technickej univerzity – Fakulty informatiky a informačných technológií – prof. RNDr. Ľudovíta Molnára, DrSc. V úvodnom príhovore prof. Ing. Norbert Frištacký, PhD., priblížil prítomným historické pozadie vzniku novej fakulty.

Od začiatkov výskumu digitálnych obvodov a využívania prvogeneračného počítača URAL 2 k Fakulte informatiky a informačných technológií na STU

Motívom môjho príhovoru pri slávnostnej inaugurácii prvého dekana novozriadenej Fakulty informatiky a informačných technológií (FIIT) je pripomenúť tradíciu, základy a celkové historické pozadie univerzitného výskumu a výučby, na ktoré dnes nadväzuje FIIT. Chcem povedať niečo o tom, ako sme sa postupne

prepracovali od základov poznania o štruktúrach digitálnych systémov a tvorby programov až k poznaniu súčasného stavu vo vede, technike a technológiách spojených s tým, čo dnes nazývame informatikou.

Prvou aktivitou na Elektrotechnickej fakulte (EF) SVŠT bol výskum štruktúr digitálnych systémov (zariadení) vykonávaný v úzkej priamej súčinnosti s ČSAV a Výskumným ústavom Křižík Karlin v Prahe, a to na konkrétnej úlohe rozvoja logických obvodov pre priemysel na konci päťdesiatych rokov a následný vstup do využitia počítača 1. generácie URAL 2, ktorý v porovnaní s dnešnými výpočtovými platformami bol iba nemohúcou hračkou, aj keď v tej dobe významnou. Ale, predsa vtiahol rad nadšených záujemcov do tvorby programov. Jedným z nich je aj dnes inaugurovaný dekan Ľudovít Molnár. Prítomnosť URALU 2 na EF viedla prirodzene k etablovaní najskôr Počítačového strediska a z neho aj Katedry matematických strojov. Stalo sa to 22. apríla 1964. Katedru viedol prof. Ladislav Gvozďjak. Vstúpila do výučby základov výpočtovej techniky na EF a do výučby v rámci zamerania automatizačná technika. Nadviazala tak aj na prvotné pozvané prednášky externého odborníka Františka Svobodu, pracovníka z tímu Antonína Svobodu (neskoršieho profesora na viacerých univerzitách v USA, známeho priekopníka počítačov v Čechách), ktoré sa konali už pred vznikom Katedry matematických strojov. Iniciovala a organizovala ich pre postgraduálny kurz už vtedy existujúca Katedra automatizácie EF. V roku 1972 v študijných programoch EF sa už objavili prví absolventi zamerania matematické stroje. Bolo gestorované Katedrou matematických strojov a vzniklo v akad. roku 1970/71.

Významným dátumom a míľnikom vo vývoji sa stáva 1. september 1973. Pre novozriadený samostatný odbor elektronické počítače vznikla nanovo koncipovaná Katedra počítačov. Viedol ju Štefan Neuschl. Na katedre pôsobili kolektívy vede-

né lídrami: Štefanom Neuschlom, Ľudovítom Molnárom a Norbertom Frištackým. V 70-tych a 80-tych rokoch sa tieto kolektívy postupne rozširovali o viacerých talentovaných mladších pracovníkov. Aj pri extrémne skromnom vybavení katedry novšími výpočtovými systémami a pri pomerne výraznej izolácii od diania vo vyspelom svete, a to najmä v oblasti informatiky, došlo k výraznému oživeniu vedeckovýskumných a pedagogických aktivít. Rozvoj týchto aktivít, pri spätnom pohľade, jednoznačne potvrdil správnosť vytvorenia samostatného odboru, ktoré nebolo ľahké. Avšak postupne sa dostavili relevantné výsledky vo vedeckovýskumnej činnosti, v spolupráci so SAV a praxou, v komunikácii so zahraničnými univerzitami a inštitúciami formou pozvaných hosťujúcich (aj dlhodobých) pobytov a aj priamej spolupráce s týmito inštitúciami. Dostavili sa výsledky v kvalite a počte publikácií, v tvorbe učebníc a monografií. Samozrejme, postupne sa výrazne skvalitňovala výučba v svojej hĺbke, v modernizácii predmetov a v užších zameraniach odboru. Pomerne kvalitnými výsledkami kolektívy schopných pracovníkov katedry sme vytvorili veľmi dobrý základ pre porevolučný vývoj informatiky v rámci EF STU.

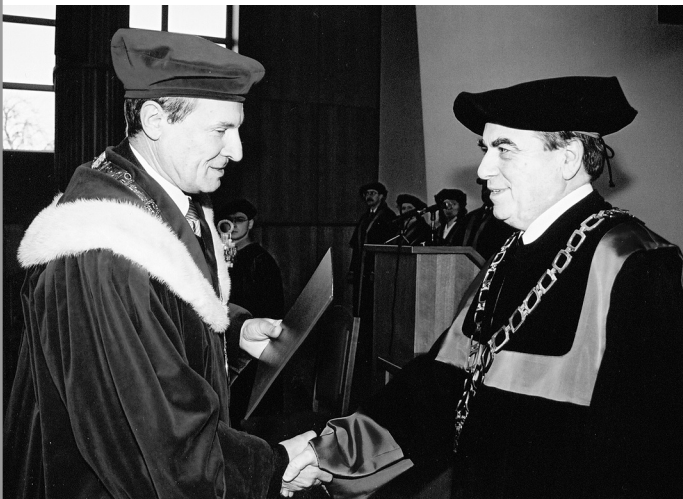
Demokratická revolúcia v roku 1989 predstavuje ďalší významný míľnik na ceste rozvoja odboru. Katedra počítačov sa premenovala na Katedru informatiky a výpočtovej techniky a vznikol inovovaný a postupne modernizovaný študijný odbor informatika. Odbor bol akreditovaný Inštitúciou elektrotechnických inžinierov (IEE) z Veľkej Británie, ktorú uznávajú v krajinách Britského spoločenstva a vo viacerých ďalších vyspelých krajinách. V novej koncepcii došlo okrem iných zmien aj k nasmerovaniu výučby vo väčšej miere na samostatnú prácu študentov na cvičeniach a rôznych projektoch a na postupné zvyšovanie kvality projektov, vrátane diplomových projektov a prác. Elektrotechnická fakulta sa premenovala na Fakultu elektrotechniky a informatiky (FEI). Pri všetkej skromnosti si dovoľím vysloviť názor, že túto zmenu názvu fakulty bolo možné fakticky vecne podoprieť iba na základe dosahu významných tvorivých vedeckovýskumných a pedagogických ako aj manažérskych aktivít Katedry informatiky a výpočtovej techniky a výsledkov jej aktivity, presahujúcich rámec Slovenska. Významnú úlohu tu zohráva aj poslanie katedier: Katedry matematických strojov a Katedry počítačov a ich porevolučnej následníčky Katedry informatiky a výpočtovej techniky v generickej funkcii v príprave vrcholových odborníkov, v produkcii absolventov štúdií a pri rozvíjaní poznania v danej oblasti. Mnohí z týchto odborníkov a absolventov dnes pôsobia na významných postoch v praxi a v akademických inštitúciách na Slovensku, vrátane STU a FEI, a samozrejme, mnohí aj v zahraničí. Uvediem iba jeden príklad. Naša kolegyňa z Katedry matematických strojov Ružena Bajcszová získala PhD. na Stanfordskej univerzite a dlhé roky pôsobila ako profesorka na Pensilvánskej univerzite v USA. V súčasnosti vedie špeciálny ústav zaoberajúci sa výskumom nových informačných technológií na Kalifornskej univerzite v Berkeley (UCB).

Osobitne rád pripomínam naše výsledky v medzinárodných projektoch (TEMPUS, UNESCO, OPERNICUS, CEEPUS a PHARE) naštartovaných v niektorých prípadoch už na začiatku 90. rokov, medzinárodné uznania a ocenenia pracovníkov

Katedry informatiky a výpočtovej techniky (Babbageova medaila Počítačovej spoločnosti Inštitútu elektrotechnických a elektronických inžinierov, získanie predsedu komisie pre vzdelávanie UNESCO a predsedu Akreditačnej komisie vlády SR) a v neposlednom rade aj ceny študentov udelené v medzinárodných súťažiach: v programátorskej súťaži spoločnosti ACM (American Computing Machinery) nazwanej International Collegiate Programming Contest, ale najmä dve štvrté a jedno tretie miesto v celosvetovej súťaži International Design Competition usporadúvanej Počítačovou spoločnosťou IEEE, na organizovaní začiatku ktorej sme sa podieľali.

V tomto roku začíname novú éru. Odbor má v súčasnosti veľkú šancu sa rozvíjať v širšom rámci vytvorenej Fakulty informatiky a informačných technológií, ktorá môže budovať na významných tradíciách vo vedeckom výskume, v pedagogickej a v mnohých ďalších aktivitách siahajúcich do konca 50-tych rokov minulého storočia. Aj keď musíme rátať s množstvom manažérskej práce a práce na rozvoji nových študijných programov, a to aj s prekonávaním mnohých iných problémov, osobne som presvedčený, že ideme správnym smerom. Napokon, počkajme si nejaký ten čas. Odôvodnene predpokladám, že tento môj optimizmus sa skôr, či neskôr potvrdí.

Po rektorskom súhlase s voľbou kandidáta na dekana, uskutočnenou akademickým senátom Fakulty informatiky a informačných technológií STU 2. decembra 2003, zložil prof. Ľudovít Molnár slávnostný sľub a prevzal si z rúk rektora STU prof. Vladimíra Báleša vymenúvaci dekrét.

Príhovor rektora STU prof. Vladimíra Báleša

Vážený pán predseda AS STU, honorability, spektability, vzácní hostia, milé dámy, vážení páni! Ak dovoľíte, svoj prejav začnem často znejúcou vetou: Žijeme v dobe informačných technológií. Za týmto konštatovaním sa naozaj skrýva to, čím žije súčasnosť a čo je ešte dôležitejšie, čím bude žiť budúcnosť. Tie štáty, tie inštitúcie a tí jednotlivci, ktorí nezachytia tento trend nemajú šancu sa perspektívne dobre rozvíjať. Je dobrou správou pre Slovenskú technickú univerzitu, že máme samostatnú Fakultu informatiky a informačných technológií zatiaľ ako jediná univerzita na Slovensku. Projekt novej fakulty sa nerodil ľahko a stále sú

veľké problémy s jej normálnym fungovaním. Často je to nepochopenie vzniknutej situácie, osobné spory, a čo ma najviac mrzí, neústretoivosť v riešení problémov. Vyslovujem však presvedčenie, že tak ako v histórii Slovenská technická univerzita prekonala pôrodné bolesti vzniku nových fakúlt, bude aj v prípade Fakulty informatiky a informačných technológií. Priznám sa, že som sa osobne porozprával so žijúcimi pamätníkmi vzniku Fakulty elektrotechniky z lona Fakulty strojného a elektrotechnického inžinierstva, vzniku Fakulty architektúry a Materiálovotechnologickej fakulty a musím konštatovať, že história sa opakuje. Vyzývam preto všetkých, ktorým záleží na tom, aby STU zachytila svetový trend k posunu v príprave inžinierov smerom k informatike a informačným technológiám, aby vnímali novú fakultu ako novú mladú sestru, ktorej treba pomáhať v budovaní.

Štúdium informatiky však nemôže byť absolútnym monopolom tejto fakulty. Každá fakulta STU má priestor na prípravu absolventov v oblasti priemyselnej informatiky a najmä aplikovanej informatiky v svojom odbornom zameraní fakulty. Každá fakulta má dokonca povinnosť dávať každému absolventovi STU náležité vzdelanie v informatike.

Vážené dámy, vážení páni!

Fakulta informatiky a informačných technológií má v rukách veľkú šancu, aby dokázala naplniť smelé plány, ktoré prezentovala v projekte, ktorý predložila pri jej schvaľovaní. Chcel by som sa poďakovať všetkým, ktorí stáli pri jej zrode, ktorí s veľkým nadšením budovali a budujú jej orgány a infraštruktúru. Niekedy počúvam hlasy, že FIIT sa rozvíja na úkor iných fakúlt STU. Z pozície vedenia univerzity si dávame veľký pozor, aby sa fakulte dostalo len to, čo jej patrí, lebo nám záleží, aby všetky fakulty STU mali adekvátne podmienky na svoj rozvoj. Bude záležať na manažmente FIIT ako naštartuje pedagogický proces a vedeckovýskumné aktivity fakulty, aby sa zaradila medzi najlepšie fakulty na Slovensku.

Slovenské firmy, zaoberajúce sa informačnými technológiami, ale aj iní užívatelia IT očakávajú, že pripravíme kvalitných absolventov. Z doterajších rozhovorov s predstaviteľmi týchto firiem je zrejme, že náš krok zriadiť novú fakultu vítajú a verím, že fakultu budú podporovať aj v jej materiálnom vybavení, v skvalitňovaní vyučovacieho procesu a výskumných laboratórií.

Fakulta informatiky a informačných technológií môže významne tiež pomôcť Slovenskej technickej univerzite, a to takými softvérovými produktmi, ktoré uľahčia pedagogický proces, administratívu a zbieranie podkladov pre rozhodovacie úkony. To zase očakáva Slovenská technická univerzita od svojej najmladšej fakulty. Bolo by to aj určité gesto, ktoré by ukázalo neprajníkom fakulty jej dobrú vôľu nielen pýtať od STU, ale aj ponúknuť svoje služby.

Nie som zástancom dlhých patetických rečí, radšej uznávam pragmatickejšie vystúpenia. Neodpustím si však poznámku, že STU začala písať novú stránku svojej histórie. Treba si len zaželať, aby tieto nové stránky boli popísané takými činmi, ktoré raz história bude hodnotiť ako pozitívne kroky v živote najstaršej a najuznávanejšej technickej univerzity na Slovensku. Slovensko sa čoskoro stane právoplatným členom Európskej únie. Bez dokonalej prípravy našich absolventov v informatike nebudú konkurencieschopní na európskom trhu práce. Majme aj tento fakt na zreteli pri zostavovaní študijných programov na našej Alma mater.

Vážené slávnostné zhromaždenie, dovoľte mi, aby som v závere príhovoru zažalal pánovi dekanovi Molnárovi a jeho manažmentu veľa múdrych rozhodnutí, trpezlivosti v riešení problémov v rozbehu fakulty a požiadal všetkých, komu záleží na rozvoji Slovenskej technickej univerzity, aby pomohli novej fakulte. Vyslovujem nádej, že absolventi tejto fakulty budú šíriť dobré meno našej univerzity doma na Slovensku, ale aj v zahraničí. Meno a tradícia Slovenskej technickej univerzity nás k tomu zaväzuje.

Príhovor dekana Fakulty informatiky a informačných technológií prof. Ľudovíta Molnára

Pred 42 rokmi, približne v tomto ročnom období, približne v priestoroch, v ktorých sa teraz nachádzame, som, vtedy ešte ako študent, vstúpil na akademickú pôdu STU, vtedy ešte SVŠT, jej Elektrotechnickú fakultu, aby som si dohodol moje budúce pôsobenie na EF STU, aby som sa dohodol o tom, čo budem robiť po skončení vysokoškolských štúdií. Vstúpil som do nového, neznámeho prostredia, čakalo ma nové, neznáme obdobie môjho života a išiel som sa dohodnúť o pôsobení v novej, neznámej problematike – problematike počítačov. Aj keď kybernetika v tom období už nebola u nás chápaná ako „buržoázna paveda“, o počítačoch sa toho veľa nevedelo. Prijal ma človek poverený rozvíjať na STU problematiku počítačov – pán profesor Gvozďjak, vtedy ešte docent, môj prvý vedúci, môj dlhoročný spolupracovník, priateľ, od ktorého som sa veľa dozvedel a naučil, a to nielen pri tom mojom prvom stretnutí, ale počas celého nášho spoločného pôsobenia na STU, predovšetkým na jej Elektrotechnickej fakulte. Veľa konkrétneho som sa na prvom stretnutí nedozvedel. Aj pre profesora Gvozďjaka bola problematika počítačov nová. Práve pojem „nová problematika“ bol v centre nášho prvého rozhovoru a problematika „počítačov“ zostala „novou“ dodnes, hoci jej význam sa podstatne rozšíril a obohatil a aj jej pomenovanie sa časom menilo. Zvládnutie, využívanie, rozvoj a šírenie poznania v tejto problematike sa stalo pre nás „výzvou“ i „osudom“.

Prívlastok „nová“ hral, a i teraz hrá v problematike, ktorú sme v jej začiatkoch nazývali „počítačovou“, dôležitú úlohu. Jej rozvoj bol neobyčajne búrlivý, do šírky i do hĺbky. Permanentné vzdelávanie sa, ktoré sa stalo jedným z prívlastkov súčasnej, ale hlavne budúcej spoločnosti bolo pre nás samozrejmosťou. Bolo náročné už len sledovanie existujúceho stavu, nielo ešte participácia na jej rozvoji. Ale nielen to. Vysoká škola a naša univerzita bola postavená pred nezastupiteľnú úlohu šírenia poznania z danej problematiky. Napriek všetkým problémom, s ktorými sme sa museli vysporiadať, môžem s uspokojením i s istou hrdosťou povedať, že sme sa tejto neľahkej úlohy zhostili dobre. STU bola prvou vysokou školou v bývalom Československu, kde bol inštalovaný už v roku 1963 počítač – URAL 2. Práve 200 rokov po zriadení Banskej akadémie v Banskej Štiavnici. Slovenská technická univerzita bola prvou vysokou školou, ktorá začala pioniersku prácu zvládnutia, využívania, rozvoja a šírenia poznania z problematiky počítačov. Čo je však pre univerzitu ešte dôle-

žitejšie: tomuto poslaniu a pionierskej práci zostala verná dodnes. Dôkazom toho je aj dnešná slávnostná inaugurácia. Zriadeniu Fakulty informatiky a informačných technológií STU predchádzala 40-ročná história výskumu a vzdelávania v oblasti, ktorú dnes nazývame informatika a informačné technológie (IIT).

Byť zakladateľom, budovateľom, či tvorcom niečoho nového je vždy výzvou. Vyžaduje si veľa entuziazmu, trpezlivosti i sily, ale predovšetkým podpory a pochopenia. Každý máme s tým svoje skúsenosti. Nebolo to inak ani v prípade informatiky a informačných technológií na STU, predovšetkým na jej Elektrotechnickej fakulte. Začiatky boli skromné – ľudsky i materiálne. Niekoľko nadšencov plných očakávania inštalácie „niečoho“, čo si vyžadovalo špeciálnu miestnosť, špeciálnu obsluhu, ale predovšetkým špeciálne znalosti. Ak hovorím o skromnosti, tak aj literatúry bolo poskromne. Čoho však bolo dosť a bolo to aj treba, bolo nadšenie a entuziazmus. Bez nich by nebolo možné „odštartovať“ na našej univerzite „éru počítačov“. Vtedy sme si sotva uvedomovali známy výrok E. Kanta, že „bez entuziazmu sa na svete nevykonalo nič veľké“, či výrok J. W. Goetheho, že „oduševnenie je smiešne pre toho, kto ho nie je hoden“. Elektrotechnická fakulta STU získala v dnešnej terminológii imidž pioniera, imidž šíriteľa poznania z oblasti počítačov.

Problematika počítačov sa rýchlo dostala do našich kurikulí a rozsah sa neustále a rýchlo rozširoval a dodnes neustal. Pionieri zostali pioniermi, a to napriek tomu, že ich vek sa nezastavil. Na šťastie prišli noví ľudia, ale nemožno nespomenúť ani fakt, že mnohí nás opúšťali a fluktuácia bola v mnohých obdobiach na, ba možno i za hranicou únosnosti. O to vypuklejšie vystupovali do popredia už spomenuté nadšenie a entuziazmus, trpezlivosť i sila, ale predovšetkým podpora a pochopenie. Aj obdobie zriadenia a rozbiehania novej fakulty STU – Fakulty informatiky a informačných technológií je práve to „kritické“ obdobie, ktoré si vyžaduje veľa oduševnenia, entuziazmu, trpezlivosti i sily, ale voláme aj z tohoto miesta po podpore a pochopení.

Fakulta informatiky a informačných technológií STU bola zriadená rozhodnutím rektora č. 627/2003 zo dňa 30. 7. 2003 s účinnosťou od 1. 10. 2003. Základom, odborným i ľudským, bola Katedra informatiky a výpočtovej techniky FEI STU. Hlavným poslaním Fakulty informatiky a informačných technológií je:

prispievať k poslaniu STU v rámci svojich kompetencií v oblasti informatiky a informačných technológií; rozvíjať, chrániť a šíriť poznanie prostredníctvom výskumnej, vývojovej, umeleckej a ďalšej tvorivej činnosti; poskytovať flexibilný systém vzdelávania vo všetkých troch stupňoch vzdelávania v študijných programoch, pre ktoré má ľudské a materiálne kompetencie; umožňovať aktualizáciu a rozširovanie znalostí počas celého života; rozvíjať harmonickú osobnosť, vedomosti, múdrosť, dobro a tvorivosť v človeku; prispievať k ekonomickému a sociálnemu rozvoju SR, k dlhodobu udržateľnému rozvoju a zdokonaľovaniu spoločnosti ako celku.

Chcel by som v tomto kontexte zdôrazniť, že bývalá Katedra informatiky a výpočtovej techniky FEI STU vytvorila základ, odborný i ľudský, našej fakulty, ale na našej fakulte je dostatok priestoru – odborného a kariérneho, hoci zatiaľ, žiaľ, nie materiálneho – pre každého, kto sa chce podieľať na STU na výskume a vzdelávaní v IIT. Taká je skutočná interpretácia projektu zriadenia špeciálneho pracoviska – fakulty pre infor-

matiku a informačné technológie na Slovenskej technickej univerzite.

Aj keď problematika IIT je v súčasnosti skutočne veľmi široká, začali sme tým, čo sa v danej oblasti robilo doteraz na FEI STU. Prebrali sme záväzky i zodpovednosť za ukončenie rozpracovaných akcií, ako vo výskume, v spolupráci s praxou, tak v oblasti vzdelávania. Máme však vysoké ambície v ďalšom rozvoji.

Víziou rozvoja Fakulty informatiky a informačných technológií STU je byť špičkovou výskumno-vzdelávacou inštitúciou v oblasti informatiky a informačných technológií, uznávanou doma a v zahraničí na základe výsledkov dosiahnutých vo vede, vzdelávaní a v spolupráci s praxou.

V oblasti vzdelávania vytvoríme pre študentov súčasného študijného odboru informatika všetky podmienky tak, aby mohli dokončiť štúdium podľa svojich pôvodných študijných plánov. Osobitnú pozornosť však venujeme príprave a zabezpečeniu nových študijných programov, ktoré otvoríme od nového akademického roku 2004/2005. Ponúkané študijné programy na bakalárskom, inžinierskom i doktorandskom stupni zodpovedajúce odporúčaniam uznávaných medzinárodných organizácií do kompetencie ktorých IIT patrí ako je ACM, IEEE Computer Society, či UNESCO.

Začíname skromne. Pripravili sme dva bakalárske, tri inžinierske a štyri doktorandské študijné programy, ale už od začiatku chceme budovať obrátenú „pyramídu“ s menším počtom širších bakalárskych študijných programov s postupným prehĺbovaním na inžinierskom stupni, ktoré bude viesť k užšej špecializácii, až po špecializované doktorandské štúdium. Aj týmto spôsobom chceme vytvárať priestor na postupné zapájanie študentov do výskumnej činnosti na druhom, ale predovšetkým na treťom stupni štúdia.

Predpokladáme širšiu mobilitu a spoluprácu predovšetkým v rámci STU, ale aj mimo nej. Očakávame väčšiu mobilitu študentov a vytvárame preto aj zodpovedajúce podmienky, a to ako na úrovni jednotlivých predmetov, tak na úrovni jednotlivých stupňov štúdia. Očakávame aj širšie pôsobenie učiteľov iných fakúlt STU na našej fakulte a podľa možností aj naopak. Veríme, že sa budeme podieľať aj na spoločných univerzitných výskumných projektoch. No a pretože sme informatici, radi by sme videli informatiku aj mimo vlastného pedagogického procesu. Predovšetkým v oblasti služieb, ako pre zamestnancov, tak pre študentov.

Uvedomujeme si, že naplnenie vízie rozvoja Fakulty informatiky a informačných technológií nebude jednoduché. Fakulta nevznikala ľahko a určite sa ani ľahko nebude rozvíjať.

Potrebovali sme, potrebujeme a určite aj naďalej budeme potrebovať pomoc. Určite najviac od najbližších, a to je predovšetkým celé prostredie našej univerzity, jej jednotlivých fakúlt a rektorátnych pracovísk. Chceme byť ich dôstojnými partnermi, ale potrebujeme aj zodpovedajúce podmienky. Aj keď si uvedomujeme, že nemôžeme očakávať „zázraky“, a už vôbec nie okamžite, veríme, že vytvorenie primeraných a do určitej miery zrovnateľných podmienok s ostatnými pracoviskami

STU nebude trvať dlho. Kľúčovým problémom pre našu fakultu však nie sú iba priestory, ale aj „výpočtové stredisko“, ktoré má pre našu fakultu funkciu základného laboratória. Hovorí sa, že múdrosť a znalosti sú základom stability času. Áno, FIIT potrebuje pre svoj rozvoj stabilitu času, stabilitu podmienok pre prácu. A kde inde, ak nie na univerzite možno očakávať múdrosť a znalosti. Veríme, že rozhodovania, ktoré budú potrebné pre rozvoj našej fakulty budú podložené znalosťami a múdrosťou. Uvedomujeme si, že to nie sú a ani nebudú rozhodovania jednoduché a ľahké, ale aj to, že sú nevyhnutné. Často počúvam aj otázku „ako?“, „ako to urobiť?“. Odpoveď býva „spoločná“: nevieme. Ale už Horatius povedal, že „nie je nám dovolené všetko vedieť“. Je však dosť aj toho „čo vieme“, ale je nevyhnutné podľa toho konať. A tak mi dovoľte na záver ešte raz citovať J. W. Goetheho „Nestačí vedieť, vedomosti musíme aj používať“.

Za celú akademickú obec našej fakulty i všetkých jej pracovníkov môžem na tomto mieste sľúbiť, že vynaložíme všetky sily a schopnosti, aby sme naplnili víziu nášho rozvoja. Že budeme ponúkať študijné programy, o ktoré budú mať záujem študenti uchádzajúci sa o vysokoškolské štúdium a ktorí rozšíria rady študentov našej univerzity. Že pedagogický proces budeme realizovať tak, aby štúdium bolo zaujímavé a kvalitné, aby jeho absolvovaním študenti získali znalosti, ktoré im umožnia plnohodnotné uplatnenie sa na domácom i medzinárodnom trhu práce, aby boli schopní zaujať dôstojné miesto v novej, informačnej spoločnosti.

Príhovor dekana Fakulty elektrotechniky a informatiky prof. Františka Janička

Svoj príhovor začnem netradične, výrokom muža Rene Bazinu, ktorý mi je blízky: „V živote máme dve alebo tri možnosti stať sa hrdinom, no každý deň máme možnosť nebyť zbabelcom“.

Listujúc v histórii Slovenskej technickej univerzity v Bratislave možno nájsť niekoľko medzníkov a aj prestavieb štúdia. V počiatkoch bývalá Slovenská vysoká škola technická bola vysokou školou bez fakúlt a mala iba niekoľko oddelení a odborov. Neskôr sa z odborov štúdia vytvorili fakulty a na nich postupne vznikali katedry, z ktorých časť sa neskôr znova delila na nové katedry. História vašej fakulty je nerozlučne spojená práve s našou Fakultou elektrotechniky a informatiky STU. Práve na bývalej Elektrotechnickej fakulte SVŠT sa v rokoch 1961 - 62 po prvý raz objavil postgraduálny kurz s názvom „Matematické stroje“ a odvtedy sa práve naša fakulta stala domovskou stanicou pre rozvoj rýchlo a dynamicky sa vyvíjajúceho odvetvia, ktoré sa dnes označuje ako informatika a informačné technológie. V roku 1964 na FEI STU vznikla Katedra matematických strojov a v rámci technickej kybernetiky aj špecializácia „matematické stroje“, ktoré položili základ pre vznik študijného odboru elektronické počítače. Následne v školskom roku 1974/75 sa Katedra matematických strojov rozdelila na Katedru kybernetiky s celouniverzitnou pôsobnosťou a na Katedru počítačov; z nej sa v roku 1978 vyčlenilo Výpočtové stredisko, ktoré neskôr bolo súčasťou Ústavu výpočtovej techniky SVŠT. Výchova špecialistov

v oblasti výpočtovej techniky sa teda na STU dlhodobo spája práve s dnešnou FEI STU, kde od roku 1990 existoval študijný odbor informatika, ktorý práve v tomto období zaznamenal ďalší búrlivý rozvoj. Informatika sa ako pojem dostala do názvu našej fakulty v roku 1994. Dnes do funkcie dekana Fakulty informatiky a informačných technológií inaugurovaný profesor Molnár začal pôsobiť na bývalej Katedre matematických strojov v čase, keď sa začínala rodiť výučba a výskum v oblasti programových systémov. Ako sa uvádza v historických prameňoch, toto pracovisko fungovalo v úzkom prepojení dvoch implementačných oblastí výpočtových systémov: technických a programových prostriedkov, a teda jeho absolventi boli vychovávaní ako inžinieri – špecialisti vo výpočtovej technike a informatike, ktorí dokážu rozumieť problémom v každej z týchto špecifických oblastí. Obraz vývoja by nebol úplný, ak by sme aspoň nakrátko nespomenuli, že v dejinách pracoviska Katedry informatiky a výpočtovej techniky sa už v druhej polovici 80-tych rokov objavili aj prvé skúsenosti s rýchlymi počítačovými sieťami. Význam počítačových sietí v dnešnej spoločnosti, ktorá si dáva do svojho prívlastku „informačná“, tu na pôde STU netreba osobitne objasňovať. A obraz pracoviska dnešnej FIIT by taktiež nebol úplný, ak by sa nespomenuli jeho významné aktivity v iných študijných odboroch a v medziodborovom štúdiu. Realita v oblasti technických vied je dnes taká, že prevažná väčšina inžinierskych profesií sa bez výpočtovej techniky na rôznych stupňoch vývoja, výskumu a projektovania a vlastne v širokej škále ľudských činností nezaobíde. Aj preto otázka vzájomnej interakcie informatických disciplín a technických študijných a vedných odborov je mimoriadne naliehavá a som presvedčený, že jej úspešné riešenie vytvorí jeden z pilierov modernizácie a rozvoja STU. Rovnako tak vidíme nesmierny význam využívania počítačových sietí v samotnej komunikácii medzi učiteľom a študentom vrátane tvorby elektronických učebníc a presadzovania metód e-learningu, čo je do značnej miery tiež medziodborová záležitosť.

Je iste zaujímavé, že v roku 1943 prezident istej firmy na výrobu počítačov vyhlásil, že na celom svete nebude treba viac ako 5 počítačov. Je paradoxné, že svojím spôsobom dnešná situácia, keď je stále väčšie a väčšie množstvo počítačov navzájom prepojených a význam izolovaného počítača sa vo svetovej počítačovej pavučine potláča, tak trochu dáva za pravdu tomuto na pohľad absurdnému výroku. Tým len chcem poukázať na to, že ľudské poznanie je vždy nedokonalé a relatívne, a preto sa tvorivý vedecký pracovník musí vždy bystro ohliadať okolo seba a často hľadať pravdu i tam, kde by to hoci kto iný ani neskúšal. Práve z týchto dôvodov som presvedčený, že

vznikom novej fakulty, vytvorenej hlavne na báze jedného z tradičných pracovísk našej FEI STU, vytvoria sa nové možnosti vzájomnej spolupráce, slúžiace k všestrannému rozvoju všetkých študijných odborov, ktoré tu vedľa seba dlhé roky existujú a navzájom sa obsahovo prekrývajú.

A ešte pred záverečnými prianiami, by som chcel povedať: dostal som otázku, prečo sa mi dostalo už druhý krát za sebou cti hovoriť na inaugurácii. Odpovedám parafrázou bájkara Ezopa : „Sedí vrana na konári a drží v zobáku syr. Ide okolo líška a hovorí vrane, že je presvedčená o tom, že práve ona je vyvolená. Vrana rozmýšľa a po dlhom uvažovaní povie áno ..., po chvíli si však sama pre seba s prázdny zobákom povie, čo by sa na veci zmenilo, keby povedala nie.“

Vážený pán profesor Molnár, dnes sa stávate prvým dekanom Fakulty informatiky a informačných technológií STU v Bratislave. V akademických funkciách ste pôsobili i na našej fakulte a ste aj súčasťou jej bohatej histórie. Prajem Vám a samozrejme všetkým učiteľom a pracovníkom Vašej fakulty mnoho úspechov pri jej rozvoji a tak, aby to bolo na prospech celej Slovenskej technickej univerzity v Bratislave.

Na záver mi dovoľte ukončiť slovami človeka, ktorý mal ľudskosť a toleranciu v srdci, ktorý miloval svoj národ a farby svojej krajiny Cesarelo Cantu: „Láska je jediné bohatstvo, ktoré rastie, keď sa s ním človek delí“.

Ďakujem za pozornosť.

JAZYKOVÉ CENTRUM STU SA PREDSTAVUJE

Viera Kuželová,
riaditeľka
Jazykového centra STU

V januárovom čísle Spektra sme našim čitateľom sľúbili, že v ďalšom čísle predstavíme Jazykové centrum STU. Prinášame rozhovor s riaditeľkou centra PhDr. Vierou Kuželovou, PhD.

Kedy a za akým účelom bolo založené Jazykové centrum STU?

Jazykové centrum vzniklo v januári v roku 1992 ako účelové zariadenie STU po rozpade spoločnej katedry jazykov. Odborná jazyková príprava zostala na fakultách, ale napr. také štátne jazykové skúšky, na ktoré bol potrebný väčší výber poslucháčov a špeciálne kurzy, ktoré katedry nemajú v programe, nemohli zabezpečovať novovzniknuté katedry jazykov. Bolo to aj obdobie jazykového boomu po revolúcii, pamätám si, bola som vtedy vedúca Katedry jazykov na CHTF, študenti sa chceli učiť len jazyky, robili sme množstvo intenzívnych kurzov aj pre zamestnancov. Bolo treba vytvoriť novú platformu, ale už na komerčnej báze.

Kto vám dal know-how na vedenie takéhoto pracoviska, lebo ako viem, ste jediné pracovisko, ktoré nedostáva z rozpočtu ani korunu.

Nuž nebolo to vôbec jednoduché, pretože som sa musela hneď od začiatku naučiť byť riaditeľkou, manažérkou a ekonómkou v jednej osobe. Pravidlá hospodárenia som si musela stanoviť tak, aby bolo nielen na mzdy lektorom a dvom stálym pracovníckam na skrátenej úväzok, ale aj na rozvoj pracoviska. Postupne sme si vybavili tri učebne nábytkom aj prístrojovou technikou a máme aj slušne vybavenú knižnicu. Spočiatku sme knihy aj zapožičiavali na dobu trvania kurzov, táto práca si však vyžadovala ďalšiu pracovnú silu. Z týchto, aj iných dôvodov sme prešli na využitie učebníc len na hodine, nepožičiavame ich domov. Ale aj to je služba, ktorú neposkytuje žiadna jazyková škola. Majetok Jazykového centra má dnes hodnotu asi 1 mil. korún, nehovoriac o tom, že sa staráme aj o údržbu okolitých priestorov. Napr. v tomto roku sme dali spraviť podlahu na chodbe.

Akú kapacitu má v súčasnosti vaše pracovisko?

Ročne organizujeme okolo 100 kurzov, pričom jazykové centrum sa vyprofilovalo na jazykovú školu, ktorá poskytuje jazykové vzdelávanie na všetkých úrovniach až po štátnu jazykovú skúšku. Prevažuje forma polointenzívnych kurzov to znamená 2-krát do týždňa a zaviedli sme aj intenzívne dopoludňajšie kurzy a kurz v sobotu. V letných mesiacoch nám bežia intenzívne kurzy t. j. každý deň pre všetky úrovne.

Kto využíva vaše služby?

Našimi frekventantmi sú väčšinou študenti bratislavských škôl, prevažne vysokoškoláci. Študenti našich fakúlt sú uprednostňovaní 20 % zľavou a zamestnanci a doktorandi 10 %. Zloženie v kurzoch, ako aj v iných formách večerného vzdelávania, je veľmi pestré. Najviac je záujem o kurzy po 17. hodine. Okrem toho naše služby využívajú aj spoločensky významné inštitúcie a firmy, kde šijeme kurzy na mieru podľa potrieb zákazníka. Ide väčšinou o odborný jazyk.

Skomplikuje nový Zákonník práce aj váš život?

Dobrá otázka. Naš lektorský tím sa skladá z mladých dynamických lektorov, ale aj starších skúsených pedagógov. No ale k popularite iste prispievajú aj zahraniční lektori. Zrušenie zmlúv o pracovnej činnosti a ich nahradenie pracovnými zmluvami u nás neprichádza do úvahy. Ako som už spomenula, peniaze z rozpočtu nedostávame, ceny energie a všetkého idú hore, čiže lektor môže byť prijatý len na dohodu a konkrétny čas, čo je u nás zvyčajne 60 hodín.

Ako to, že sa vám darí tak úspešne obstať na trhu, veď v Bratislave sa to len tak hemží jazykovými školami a rôznymi ponukami jazykových kurzov. Máte niečo špecifické, čím sa odlišujete od iných?

Vychádzame zo skúsenosti, že dnes už takmer každý sa pokúsi osvojiť si nejaký cudzí jazyk, napokon je to osud príslušníkov malých národov. Nie každému však vydrží vôľa dotiahnuť to ďalej. Jazyk, podobne ako každá iná zručnosť sa musí udržiavať, z času na čas oprášiť, skrátka je to celoživotná záležitosť. Vychádzajúc z tejto filozofie sme zvolili otvorený systém vzdelávania sa. Do „nášho vlaku“ možno naskočiť kedykoľvek, teda nielen v septembri a vo februári, keď sa otvárajú kurzy. Platí sa len za tie hodiny, ktoré si uchádzač zvolí z našej ponuky, pričom ho otestujeme a odborne mu poradíme.

Vaše pracovisko je známe nízkymi cenami za kurzy. Ako si to môžete dovoliť?

Nemusíme platiť drahú reklamu, našou najlepšou reklamou je ústne odporúčanie. Hlavným dôvodom je, že máme nízke náklady. Šetríme hlavne na pracovných silách. Našimi kurzami prejde ročne okolo 1000 frekventantov a tým sa venujú pani Bučeková a Sádovská, z ktorých jedna pracuje len na skrátenej úväzok a druhá len na dohodu. Popri tom musia vykonávať aj množstvo iných prác. Je to len vďaka ich úžasnej obetavosti, ale aj vďaka lektorom, ktorí sú nielen kvalitní, ale nemajú až tak vysoké finančné požiadavky.

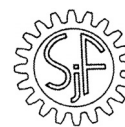
Aké sú vaše plány do budúcnosti, čím chcete rozšíriť ponuku svojich kurzov?

Keďže sme pracovisko Slovenskej technickej univerzity, chceme ešte viac vyjsť v ústrety našim študentom a zaviesť štátnu jazykovú skúšku z odborného jazyka. Výber študentov ponechávame na katedry. Naš vstup do Európskej únie sa nezadržateľne blíži a jazyková vybavenosť našich ľudí v nej bude zohrávať nezanedbateľnú rolu.

Za rozhovor ďakuje Viera Jančušková

ZO ŽIVOTA FAKULT

Strojnícka fakulta

Stretnutie dekanov strojnícckých fakúlt Českej a Slovenskej republiky

V neprerušenom slede desiatich rokov sa v jeseni stretávajú dekaní, prodekani a tajomníci strojnícckých fakúlt slovenských a českých univerzít, aby spoločne prediskutovali problémy súvisiace s riadením, financovaním a rozvojom svojich jednotlivých činností. Neformálna výmena skúseností s charakterom workshopu s vopred zvolenými diskusnými témami je užitočná, napriek rozdielom v legislatívnom prostredí na českej a slovenskej strane a rozdielom v spôsoboch prístupu k riešeniu viacerých problémov. Stretnutie rovnako vytvára priestor i pre konfrontáciu postupov a riešení v jednotlivých štátoch osobitne.

Účastníkmi tohtoročného stretnutia boli predstavitelia Fakulty strojnej České vysokého učení v Prahe, Strojníckej fakulty Technickej univerzity v Košiciach, Fakulty strojnej Technickej univerzity v Liberci, Fakulty strojnej a Fakulty metalurgie a materiálového inžinierstva Vysoké školy banskej - Technickej univerzity Ostrava, Strojníckej fakulty Žilinskej univerzity, Fakulty strojnícckého inžinierstva Vysokého učení technického v Brne, Fakulty strojnej Západočeskej univerzity v Plzni a Strojníckej a Materiálovotechnologickej fakulty STU v Bratislave.

Hostiteľmi predstaviteľov fakúlt v roku 2003 bola Strojnícka fakulta STU. Stretnutie sa uskutočnilo v zariadení Slovenskej národnej rady Častá - Papiernička v dňoch 11. a 12. novembra. Na jeho otvorení sa zúčastnil aj rektor STU prof. Ing. Ladislav Bálež, DrSc.

Diskusnými témami workshopu bola vedeckovýskumná činnosť, uplatňovanie nových zákonov o vysokých školách v Českej a Slovenskej republike, pripravenosť fakúlt na vstup do Európskej únie, získavanie študentov pre štúdium na strojníc-
kych fakultách, ponuka študijných programov a spolupráca pri vydávaní študijných materiálov.

Účasť pozývaných fakúlt v uvedenom zložení, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, bola skoro úplná. Vyslovené názory a závery diskusie tohto fóra sú preto dostatočne reprezentatívne. Osem prítomných dekanov a 18 prodekanov ukončilo stretnutie odsúhlasením nasledujúcich záverov:

- Zdroje určené na vysokoškolské vzdelávanie a vedeckovýskumnú činnosť, vyjadrené v percentách HDP, nedosahujú v oboch krajinách priemer Európskej únie (0,9 %). Odporúčame apelovať na všetkých úrovniach na zvýšenie tohoto podielu.
- Mimodotlačné zdroje na vedeckovýskumnú činnosť tvoria v ČR významný podiel celkového financovania technických univerzít. V Slovenskej republike je rovnako nutné presadiť model financovania grantového výskumu, v ktorom budú zahrnuté aj mzdové prostriedky.
- V oboch republikách je postavenie a financovanie akadémií vied oproti univerzitám nevyvážené, v neprospech vysokých škôl.
- Pri hodnotení grantov a projektov jednotlivých pracovísk strojníc-
kych fakúlt i jednotlivcov je v oboch štátoch nutné výrazne zvýšiť váhu realizovaných technických diel a iných významných výsledkov tvorivej vedeckovýskumnej činnosti (patenty a pod.).
- Zákony o vysokých školách Slovenskej a Českej republiky nie sú kompatibilné. Ich harmonizácia je potrebná najmä v súvislosti so vstupom do Európskej únie. V zákonoch sa odporúča zmeniť zloženie akademických senátov zvýšením podielu docentov a profesorov a posilniť rozhodovacie právomoci vedeckých rád.
- Fakulty sa pripravujú na vstup do Európskej únie. Rozširujú výučbu v cudzích jazykoch, predovšetkým v anglickom. Venujú zvýšenú pozornosť spolupráci so zahraničnými univerzitami, významnými firmami a inštitúciami, predovšetkým v oblasti mobilít a prípravy spoločných projektov.
- Na propagáciu vzdelávania a pre nábor študentov používajú fakulty rôzne prístupy. Vo všeobecnosti sa konštatovala nižšia efektívnosť naboru uchádzačov priamymi návštevami učiteľov fakúlt na stredných školách. V oboch krajinách absentuje spoločenská klíma vyššieho statusu profesionálneho inžiniera. Je žiadúce tento stav zmeniť všetkými dostupnými prostriedkami.
- Zavedenie viacstupňového (štrukturovaného) štúdia na

strojníc-
kych fakultách sa nepovažuje za pozitívny systémový krok. V oboch krajinách je cieľom viac než 90 % absolventov bakalárskeho štúdia pokračovanie na inžinierskom (magisterskom) stupni. Striktná orientácia bakalárskeho štúdia na praktickú stránku môže spôsobiť zníženie úrovne absolventov nadväzujúceho stupňa a viaže aj značné odborné kapacity fakúlt.

- Odporúča sa obnoviť spoluprácu strojníc-
kych fakúlt v ČR a SR pri vydávaní učebníc, učebných textov a tvorbe prostriedkov e-learningu. Fakulty sa budú vzájomne informovať o svojich edičných plánoch.

Peter Kostka

prodekan pre zahraničné styky a propagáciu fakulty

KALEIDOSKOP

Juraj Gyárfáš – osemdesiatročný

Vždy plný energie, radosti zo života, mladíckeho elánu, stále rovnaký – to je doc. Ing. Juraj Gyárfáš, CSc., ako ho poznáme už dlhé roky. Až sa nechce veriť, že už má za sebou osemdesiatku. A pritom je to už vyše 53 rokov, čo ukončil vysokoškolské štúdium na Elektrotechnickej fakulte SVŠT v Bratislave a nastúpil na internú aspirantúru k profesorovi Kneppovi na Katedru teoretickej a experimentálnej elektrotechniky.

Potom na tejto katedre začal pracovať ako odborný asistent a EF SVŠT zostal verný až do odchodu do dôchodku. Kandidátsku dizertačnú prácu obhájil v roku 1958, habilitoval sa roku 1965 a bol vymenovaný za docenta v odbore elektrické meranie.

Počas celého svojho aktívneho pôsobenia na fakulte prednášal a rozvíjal najmä predmet elektrické meranie v základnom štúdiu. Bol spoluautorom dvoch československých celoštátnych vysokoškolských učebníc z tohto predmetu a tiež spoluautorom prvého zväzku Elektrotechnického náučného slovníka – Teoretická elektrotechnika.

Významne sa podieľal na vytvorení špecializácie meracia technika v rámci odboru technická kybernetika, v ktorej viac než 10 rokov prednášal predmety špeciálne meranie, teória merania a metódy spracovania a vyhodnocovania meraní. Zorganizoval prvý kurz a podieľal sa na ďalších piatich kurzoch postgraduálneho štúdia meracia technika pre inžinierov z praxe, ktoré celkove absolvovalo okolo 200 frekventantov zo Slovenska i Čiech.

Na Katedre teoretickej a experimentálnej elektrotechniky postupne formoval kolektív pracovníkov zameraných na oblasť merania a v roku 1980 sa stal prvým vedúcim novozaloženej Katedry merania na EF SVŠT. Na jej čele stál šesť a pol roka, počas ktorých katedra naplno rozvinula svoje aktivity v pedagogike, vedeckovýskumnej činnosti i spolupráci s praxou.

V oblasti vedeckého výskumu sa doc. Gyárfáš venoval najskôr oblasti magnetických meraní a meraniu strát v železe, neskôr sústredil svoj záujem na riešenie problémov merania výkonových veličín pri neharmonických napätiach a prúdoch. S kolektívom, ktorý viedol, a v pravom zmysle slova vychoval, dosiahol pozoruhodné výsledky v rámci viacerých výskumných úloh i spolupráce s praxou (Výskumný ústav železničný v Prahe, GR SEP v Bratislave, EVÚ Nová Dubnica atď.). Celý rad unikátnych prístrojov a zariadení realizoval na Katedre merania EF

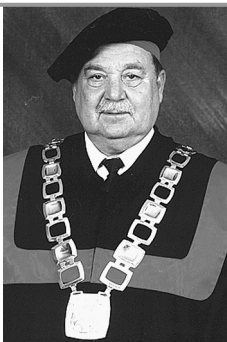
SVŠT, publikoval množstvo vedeckých článkov a príspevkov na konferenciách a monografiu Výkony deformovaných prúdov a napätí. Práca kolektívu vedeného doc. Gyárfášom bola v roku 1988 ocenená Národnou cenou Slovenskej republiky za výskum, vývoj a realizáciu sústavy zariadení na meranie neharmonických výkonov a energií. Pod vedením jubilanta obhájilo dizertačné práce trinásť aspirantov, niekoľko rokov bol predsedom komisie pre obhajoby kandidátskych dizertačných prác, aktívne pôsobil v medzinárodnej konfederácii pre meráciu techniku IMEKO a tak by

sme ďalej mohli pokračovať vo vymenovávaní odborných aktivít doc. Gyárfáša. Treba však spomenúť aj charakterové vlastnosti oslávenca – čestnosť, dôslednosť, obetavosť, zmysel pre fair play a nadhľad pri riešení problémov.

Možno je to v prípade doc. Gyárfáša nosením dreva do lesa, ale do mnohých ďalších rokov života mu prajeme veľa zdravia a spokojnosti v kruhu jeho najbližších aj v spoločnosti nás, jeho bývalých kolegov.

kolektív Katedry merania FEI STU

Desať otázok jubilantovi

Dekan

Materiálovotechnologickej fakulty prof. Ing. Jozef Sablik, CSc., sa 6. februára dožil šesťdesiatich rokov.

Ku gratuláciám a posedeniu s priateľmi pri príležitosti významného životného jubilea patrí aj spomínanie. Tak by som začal prvou otázkou:

1. Aká bola cesta trebišovského rodáka za vzdelaním?

Pochádzam naozaj z východného Slovenska a moja cesta za stredoškolským a vysokoškolským vzdelaním bola komplikovaná a poznačená zhlukom náhod. Na stredoškolské štúdiá som sa chystal do Prahy, kde som chcel študovať jadrovú fyziku. Zabudli ma však pozvať na prijímačky, tak mi vtedajší riaditeľ základnej školy v Trebišove vybavil dodatočné prijímačky na Strednej priemyselnej škole elektrotechnickej v Bratislave. Tu som v roku 1962 zmaturoval.

2. Čo rozhodlo pri voľbe Tvojej špecializácie?

Orientáciu môjho vysokoškolského štúdia rozhodujúcim spôsobom ovplyvnili dve skutočnosti: jednak to, že na vtedajšej Elektrotechnickej fakulte SVŠT nebolo možné študovať energetické stroje a zariadenia (môj odbor na priemyslovke) a jednak to, že na priemyslovke nás ekonomiku a organizáciu učil pán profesor Zachej, ktorý to robil tak zaujímavou, že som zahorel túžbou naučiť sa to aj ja. A tak som v rokoch 1962–67 pokračoval v štúdiu na Strojníckej fakulte SVŠT na odbore „Organizácia a riadenie strojárskej a elektrotechnickej výroby“.

3. Aké má Slovensko postavenie v ergonómii?

Po absolvovaní vojenskej služby (1968) som sa vrátil na svoju „rodnú“ fakultu a katedru a začal som sa venovať „racionalizácii práce“, neskôr pretransformovanej na „ergonómiu“.

Tento problematike som sa výskumne i pedagogicky venoval takmer 20 rokov. Výsledkom mojej aktivity boli v tejto oblasti úspešne obhájené výskumné úlohy zo štátneho plánu ekonomického výskumu (SPEV), vyriešené a realizované projekty pre podnikovú prax (Tesla Bratislava, STS Hurbanovo, Figaro Bratislava, VUMA Nové Mesto n/Váhom, ZTS Dubnica a ďalšie), okolo 150 krátkodobých i strednodobých kurzov pre pracovníkov z praxe no, a samozrejme, dobudovaný predmet na študijnom odbore, vrátane založenia laboratória a 4 titulov vysokoškolských skrípt. Medzitým som sa stal členom a neskôr predsedom Slovenskej ergonomickej spoločnosti (SES) a z toho titulu aj členom medzinárodnej asociácie ergonómov (IEA), resp. členom organizácie GfA (Gesellschaft für Arbeitswissenschaft e.V.). Treba však povedať, že aktivita SES bola po roku 1989 silne utlmená (recesiou slovenského priemyslu) a stále ešte čaká na svoje oživenie a aktivizáciu svojich členov.

4. Tvoj tvorivý život je spojený so Slovenskou technickou univerzitou. Viac ako desať rokov pôsobíš v akademických funkciách:

- *Tvoje najväčšie úspechy,*
- *najmilšie stretnutia,*
- *veci, na ktoré by si rád zabudol...*

Vo februári toho roku uplynulo už 35 rokov od môjho nástupu do zamestnania na SVŠT, resp. STU. Je to dosť rokov na to, aby som mohol povedať, že som v službe na STU (SVŠT) zažil naozaj skoro všetko: úspechy i nezdary, milé stretnutia i udalosti, na ktoré by som chcel najradšej zabudnúť.

K tým milým a pozitívnym zážitkom by som chcel priradiť najmä:

- moje prijatie na „moju rodnú“ katedru (1. 2. 1969),
- úspešne zavŕšené štúdium vedeckej aspirantúry,
- prvé projekty a publikácie,
- moje prvé kontakty so zahraničím (prof. Ratajczyk – PW Varšava, prof. Bartsch – TH Magdeburg/BTU Cottbus, Ing. Jože Kretič – TOMOS Koper a ďalší),
- moje prvé stretnutia a spolupráca s „mojimi“ úspešnými absolventmi,
- moja práca v ZV ROH a vo funkciách na katedre,
- ponuka pracovať v akademickej funkcii.

K nepríjemným zážitkom, na ktoré by som chcel úplne zabudnúť možno zaradiť:

- pokarhanie a trest ZV KSS za to, že som po návrate z praxe M.A.N. Augsburg (1969) šíril „nesprávne názory“ o fungovaní podniku v NSR,
- perzekúcie kolegov z katedry v procese normalizácie po roku 1968,
- niektoré „škaredé“ vystúpenia ľudí z fakulty počas „nežnej“ revolúcie,
- nerozumný proces vzniku FOŠ STU a jej následná likvidácia,
- v ostatnom čase tiež ťažké ochorenia i smrť viacerých mojich kolegov.

V každom prípade však musím povedať, že tých príjemných zážitkov z môjho pôsobenia na STU (SVŠT) je podstatne viac, ako tých nepríjemných.

5. Dosiahol si nemalé úspechy a uznania vo vedeckej a pedagogickej činnosti. Čo by si odkázal mladým študentom?
Konečným ocenením dobrých výsledkov práce vysokoškolského pedagóga je jeho uznanie vedeckou komunitou a získanie najvyšších vedeckých a pedagogických hodností. V tomto zmysle sa cítim dostatočne ocenený a spokojný. No a našim mladším kolegom, doktorandom i študentom fakulty by som chcel odkázať iba toľko, že nič nie je nemožné – chce to iba cieľavedomosť a vytrvalosť v práci, no a ešte dobrých kolegov, ktorí sú ochotní pomôcť, poradiť a povzbudiť.

6. Vízia:

- Slovenska

- STU

- *Materiálovotechnologickej fakulty...*

Už som čítal a počul veľmi veľa vízií o budúcnosti Slovenska, z ktorých ani jedna sa výraznejšie nenaplnila. Ja by som nechcel byť zlým vizionárom, preto iba želanie: „Nech sa Slovensku a Slovákom nestane krivda“. Veľmi veľa si sľubujem od vstupu SR do EÚ – dúfam, že nebudem sklamaný.

O osud STU sa neobávam. Je to stále prvá, najväčšia a najstaršia technická univerzita na Slovensku, ktorá úspešne nadväzuje na dobré výsledky minulých rokov, má perspektívnu štruktúru študijných odborov a študijných programov, slušné technické vybavenie, dobre rozvinutú spoluprácu so zahraničím a s podnikateľskou praxou no a tiež múdre vedenie univerzity.

A v rámci STU, v štruktúre jej fakúlt a ostatných pracovísk vidím záruky rozvoja aj MTF STU so sídlom v Trnave.

Očakávam, že sa vysoká kultúra spolupráce medzi fakultami, racionálnosť myslenia funkcionárov univerzity a fakúlt i múdrosť rozhodovania MŠ SR pozitívne odrazia vo výsledkoch prebiehajúcej akreditácie (fakúlt) STU.

7. Vráť sa do študentských čias. Študentov čaká európska mobilita. Ktorú univerzitu a prečo by si vybral?

Želám našim študentom, doktorandom i mladým asistentom, aby plne využili možnosti mobilit, ktoré vyplývajú z nášho vstupu do EU. Verím, že dokážu na každej zahraničnej škole odpozorovať to, čo tam robia lepšie ako my u nás doma, že tam dokážu bez problémov študovať, aby nakoniec, po návrate domov, mohli konštatovať, že úroveň vzdelávania na našej univerzite v ničom nezaostáva za úrovňou vzdelávania na hoci ktorej univerzite v Európe či v zámorí.

8. Čo by si chcel, keby ...?

Nemám veľa nespĺnených zámerov, či želaní – ale predsa ... Ak by sa dal vrátiť čas o 40 rokov späť, tak by som sa snažil robiť iba dobré veci a hlavne ich robiť dobre. Iste by som sa lepšie učil, viac by som sa staral o svoj kultúrny rast i o svoje zdravie, možno by som postavil dom, zasadil strom a počal syna, zrušil by som hranice každého druhu medzi ľuďmi a národmi, zlikvidoval by som všetky zbrane a drogy, nedovolil by som, aby ľudia treli biedu. A ešte to, i to a snáď aj to – ale je to všetko „iba keby“ ...

9. Ktorý kút Slovenska a sveta Ti je najmilší?

V odpovedi na túto otázku by som chcel byť trochu neskromný, trochu viac európsky. Chcel by som Slovensko (ako celok) označiť ako „najkrajší kút“ Európy. A myslím to vážne. Nie je snáď krásna Orava, či Kysuce, nie sú úchvatné a majestát-

ne naše Tatry, nie sú snáď očarujúce myjavské kopanice, či lesy Záhoria, existujú panenskejšie zákutia prírody ako sú vo vihorlatských vrchoch atď., atď. Treba nám iba lepšie poznať našu domovinu a viacej sa o ňu starať, viac ju propagovať.

10. Náročnosť Tvojho povolania, alebo výstižnejšie poslania, vyžaduje dobrú relaxáciu. Ako najlepšie oddychuješ ?

Na túto otázku by som najradšej neodpovedal. Už som sa totiž trochu vyznal, že sa o seba neviem dáko lepšie postarať. Intenzívne a systematicky oddychovať som sa nenaučil, pretože som si doteraz myslel, že je to stratený, premrhaný čas. Už si to (dlhšie) nemyslím.

Najlepším relaxom mi je práca v záhrade, či v mojej dielničke, lúštenie krížoviek a leňošenie pri počúvaní dobrej ľudovej muziky a pekných slovenských spevov (napr. J. Ambroza, A. Gajdoša, M. Macoškovcej, či H. Hulejovej).

Všetko dobré, vážený pán dekan (a milý priateľ).

*Za rozhovor ďakuje Milan Petráš
Katedra humanitných vied MTF*

Š P O R T

Teacher's Cup 2004

Významným podujatím v roku 2004 v športových objektoch MTF STU bude slovensko-český tenisový turnaj pracovníkov vysokých škôl "Teacher's Cup 2004". Víťazom 3. ročníka Teacher's Cupu 2003 sa stali tenisti zo Západočeskej univerzity v Plzni, ktorí ešte s uznaním spomínali ako aktívni účastníci na Československú letnú univerziádu, ktorá sa konala na terajších športoviskách MTF STU (v tom čase Pedagogická fakulta UK Bratislava).

Najúspešnejšími tenistami v doterajšej histórii celoslovenského tenisového turnaja Teacher's Cup sú prof. Dušan Petráš a prof. Ludovít Fillo zo Stavebnej fakulty STU Bratislava. Tešíme sa na ďalších, ktorí rozšíria rady priaznivcov rekreačného tenisu na obidvoch športových podujatiach v roku 2004. Pripomíname, že v čase Teacher's Cupu 2004

v dňoch 18. až 19. júna 2004

bude pre účastníkov opäť k dispozícii 10 tenisových kurtov a plavecký bazén.

Už teraz sa tešíme na Vašu aktívnu účasť.

M.M.

SPEKTRUM STU (Technik – revue slovenských technikov, 9 ročníkov – 1940-1949; Technika – závodný časopis SVŠT, 9 ročníkov – 1958-1967; Technika – revue SVŠT, 2 ročníky – 1968-1970; Technika – spravodajca SVŠT, 8 ročníkov – 1982-1990; Informácie STU, 5 ročníkov – 1990-1994) vydáva Slovenská technická univerzita v Bratislave, Vazovova 5, 812 43 Bratislava, tel. č.: 02/57294 584, fax: 02/57294 333, e-mail: jancusko@rstu.vm.stuba.sk

Zodpovedná redaktorka: Viera Jančuškova. **Grafická koncepcia:** Karol Rosmány **Grafická úprava:** Karol Thiry **Fotografka:** Etela Križiková **Redakčná rada:** Emília Bednárová, Jozef Dzivák, Maroš Finka, Peter Kostka, Michal Mravčák, Zuzana Mokošová, Milan Moncol, Milan Petráš (predseda), Tatiana Sikorová, Robert Špaček, Eva Troščáková, Ján Vajda.

Tlač: Vydavateľstvo STU, Bratislava. **Registrácia:** MK SR 1334/95. TS:09. ISSN 1336-2593. Nepredajné. **Uzávierka čísla:** 13. február 2004.